ב א מיי' פי"ב מהל' שחיטה הל"ח סמג לאוין קמט טוש"ע יו"ד סי' טז סעי' ב וזוכריס טוהג מספק:

רבינו גרשום

מוסיף על ענין ראשון דאפי' במוקדשין. אי מה קדשים אינו נוהג בכלאים כלומר דאמרינן לענין קדשים שור או כשב פרט לכלאים כל מקום שנאמר שה אינו [אלא] להוציא מוציא כלאים ולמה תניא אותו ואת בנו נוהג בכלאים אמר קרא או לרבות הכלאים. לחלק מבנו נפקא כו' כלומר בנו אפי' אחד. סבר לה כר' יונתן כו' כלומר דסבירא ליה דשור ושה בלא או משמע נמי אחד אחד בפני עצמו עד שיפרט לך הכתוב יחדו: דתניא אביו קילל אמו קילל כו' כתיב כי איש איש אשר יקלל את אביו וגו' וכתיב אביו ואמו קילל. כלומר הרי קללה תכף לאב וקללה תכף לאם ואם מקלל אב בלא אם ואם בלא אב חייב ואם לאו בהא טעם לא היה חייב עד שיקללם יחד: ר' יונתן אמר משמע נמי אחד אחד בפ"ע עד שיפרט לך הכתוב יחדו דכתיב ז) (אביו ואמו קלל) יחדו הכא נמי אי הוה כתיב שור ושה אותו ואת בנו משמע נמי אחד אחד בפ"ע ולא צריך או לחלק. נוהג בנקבות ואינו נוהג בזכרים כלומר נוהג באם ואינו נוהג באב. בנקבות ולא בזכרים כלומר דאי נטל אב מעל הבנים אינו חייב. שכן לא עשה מזומן כו' דכתיב כי יקרא קן צפור לפניך בדרך ולא במזומן כגון תרנגולת וארוזים: אותו אחד ולא שנים כלומר באחד נוהג ולא בשנים. וכי תימא אותו זכר

ז) גרסה דט"ס הוא וכ"ל דכתיב לא תלבש שעטנז צמר ופשתים יחדו.

זה בנה אב כל מקום שנאמר שה אינו אלא להוציא כלאים. פירש בקונטרס דילפינן כולהו משה כשבים ושה עזים וקשה לפירושו דבמרובה (ב"ק עח.) מסיק דבנין אב דרבא אינטריך לפדיון פטר חמור כדתנן אין פודין לא בעגל ולא בכלאים ופריך התם ולר"א דמתיר בכלאים מפני שהוא שה למאי אתא ומשני לטמא שנולד מן הטהור ועבורו מן הטמא ודלא כר' יהושע דאי כר' יהושע משה כשבים ושה עזים נפקא משמע בהדיא דבנין אב דרבא לא הוה משה כשבים ושה עזים וגרסה דמשה דפסח עדיד בנין אב תדע מדמסיק במרובה דלפטר חמור אינטריך בנין אב דרבא ובסוף פ"ק דבכורות (דף יב.) יליף לה משה שה של פסח אבל קשה דמאי שנא דהכא קרי ליה בנין אב ובבכורות עדיד ליה ג"ש נאמר כאן שה ונאמר להלן שה ועוד דמאי שנא דנקט רבא כלאים טפי מעגל וחיה טרפה ושחוטה דכולהו מפיק התם משה כדקאמר התם מה להלן פרט לכל השמות הללו וליכא למימר דטרפה ושחוטה נפקא ממשמעותיה דשה ולאו דוקא נקט פרט לכל השמות דה"ל עגל וחיה נקט התם אע"ג דודאי נפקי ממשמעותיה דשה אלא ניחא ליה לגלול כולם יחד דהא פר אפי' שחוט קרוי פר כדאמרי' בפרק הוציאו לו (יומא דף מט:) ושה נמי הוי נמנין עליו אפי' אחר שחיטה אי לאו דכתיב מהיות משה מחיותיה דשה כדאמר התם וטרפה נמי חשיבא שה דמחייב במרובה (דף עז:) במוכר טרפה בד' וה' אע"ג דשה כתיב התם והכי נמי תנא אותו ואת בנו נוהג בטרפה ואפי' ר"ש לא פליג אלא משום דהויא שחיטה שאינה ראויה וע"ק דבאותו ואת בנו ובתשלומי ד' וה' נמעט טרפה מבנין אב ונ"ל דטרפה ושחוטה נפקי מג"ש דשה שה מפסח כדאמר בבכורות (דף יב.) ועגל וחיה ממשמעות דשה וכלאים מבנין אב דרבא דמגזרה שוה לא מסתבר למעוטי כלאים כמו טרפה ושחוטה דאית לן למימר תפדה תפדה ריבה כיון דשה גמור הוא בין דאזלת בתר אב בין דאזלת בתר אם אבל מבנין אב ממעט שפיר דהכי כתיב שה תמים וגו' ומן העזים תקחו דמשמע עד שיהא חציו כבש ואמו כבשה ומיותר הוא דלגופיה לא אינטריך דמשאר קדשים נפקא דממעטינן כלאים מאו כשב אלא למד בעלמא אתי דכל מקום שנאמר שה אינו אלא להוציא כלאים ואע"ג דכתיב נמי בהאי קרא תמים דנפיק משאר קדשים לשום דרשא נכתב והא דלא ממעטינן באותו ואת בנו ובתשלומי ד' וה' טרפה בגזרה שוה דשה שה מפסח אפשר דאינו מופנה והשתא ניחא נמי כי בעי במרובה לר' אלעזר דמתיר בכלאים בנין אב דרבא למאי הלכתא (ה) לקדשים ולא קאמר לטרפה ושחוטה דהתהו מגזירה שוה נפקי ות"ת ובמרובה דקאמר ובנין אב דרבא למאי הלכתא אי לקדשים בהדיא כתיב בהו משמע דאי לא כתיב בהו כלאים בהדיא הוה ניחא והא עיקר בנין אב לא אייתר בפסח אלא משום דמקדשים נפקא וי"ל דכן דרך הש"ס שעושה כאילו קיים ליה בפסח ממקום אחר וכענין זה יש בריש קדושין (דף ג:) ובפרק נערה (כתובות דף מו:) גבי קדושי הבת לאביה דקאמר וכי תימא נילף מבשת ופגם ואע"ג דבשת ופגם גופיה לא קיים לן דהוי דאביה אלא מקדושין בפ' אלו נערות (דף מ: ושם ד"ה דאי)[1]: **או** לרבות את הכלאים. אף על גב דמאו כשב ממעטינן כלאים התם מענין דקרא והכא מענין דקרא כדאמר במרובה (ב"ק עז:) וא"ת והיכי פריך לעיל ואימא במוקדשין אין בחולין לא היכי מצי למימר הכי א"כ אמאי אינטריך או לרבות כלאים דכלאים בקדשים ליכא כדקאמר אי מה כלאים בקדשים לא וי"ל דאי הוה מוקמינן קרא דאותו ואת בנו דוקא במוקדשים א"כ לא הוה דרשינן או לרבות כלאים אלא הוה מוקמינן לדרשא אחריתי: **עד** שיפרוט לך הכתוב יחדו. וא"ת ולר' יאשיה אמאי כתיב קרא (דבריס כב) יחדו בלא תחרוש וי"ל דאינטריך דה"א דאסור אע"פ שאינם קשורים וכן גבי לבישת כלאים אי לא כתיב יחדו ה"א דאפי' מלבושים אחד של צמר ואחד של פשתים לא יבדם אע"פ שאינם תפורים יחד דמיחדו דרשינן דתוכף תכיפה אחת אינו חבור ור' יונתן לא משוס דפרט הכתוב יחדו בהני דריש דהא אינטריך כדפי' אלא מסברא דנפשיה קאמר הכי ולהכי לא קאמר כדרך שפרט לך הכתוב בכלאים כדאמרינן בפרק כל שעה (פסחים דף כא:) כדרך שפרט לך הכתוב בנבלה: **מה** כשחייב **באם** על הבנים בנקבות ולא בזכרים. דאם דקרא משמע ליה דוקא ולא משוס שאורחה להיות רובצת מדכתיב (דבריס כב) שלח תשלח את האם דה"ל למכתב שלח תשלחנה כיון דכתיב כבר לא תקח האם לכך משמע ליה דוקא: **מי** שבנו כרוך אחריו. וא"ת א"כ ל"ל דמייתר קרא גבי שלוח הקן נילף ק"ו מאותו ואת בנו שעשה בו מזומן כשאינו מזומן ויש לומר דאי לאו דחזינן בשלוח הקן דאם דוקא לא הוי דרשינן באותו ואת בנו שבנו כרוך אחריו:

ולחנניה

ז) **ועוד.** קשיא לי עלה דהא דקתני נוהג בכלאים האמר רבא כו': **אינו אלא להוציא את הכלאים.** דילפינן כולהו משה כשבים ושה עזים מדלא כתיב שה כשבים ועזים ש"מ דלא מיקרי שה עד שיהו חציו ואמו כבשים או שניהם עזים אבל אחד כשב ואחד עז לא הוי שה: **או לרבות את הכלאים.** ותפשוט מהכא תרתי קושייתא: **לחלק.** לחייב על אחד מהם שישחוט או שור ובנו או שה ובנו: **בנו.** דאחד משמע: **עד שישחוט שור ושה ובנו.** שלא אי' מהם ת"ל שור או וגו': **מאי לאו מאו נפקא ליה.** וה"ק אילו נאמר שור ושה ולא נאמר או הייתי אומר כו': **לא מאותו.** נפקא ליה וה"ק אילו נאמר שור ושה ובנו ולא כתיב אותו ה"א עד דשחיט תרי וכריה אחד מינייהו ת"ל אותו ואת בנו אחד אב ואחד בן אבל אי לכלאים אתא: **הניחא לרבנן.** לקמן בעי מאי חנניה ומאי רבנן: **כר' יונתן.** דאמר אע"ג דלא כתיב או כמאן דכתיב או דמי וכל היכא דכתיב פלוני ופלוני או האי או האי משמע: **דחניא איש אשר יקלל את אביו ואת אמו אין לי אלא.** קלל שניהם אחד מהם מנין: **ת"ל.** בסיפיה אביו ואמו קלל: **אביו קלל ואמו קלל.** כלומר בתחלת המקרא סמך קללה לאביו ובסוף המקרא סמך קללה לאמו למימרא דאו האי או האי: **ר' יונתן אומר.** אביו ואמו משמע נמי או האי או האי וסיפיה דקרא לדרשא אחרינא להביא את המקלל לאחר מיתה שחייב: **בפני עצמו.** כלומר או זה או זה: **בנקבות.** האם ובנה: **ואינו נוהג בזכרים.** דאין חוששין לזרע האב ואם שחט זכר מותר לשחוט בנו ובתו: **באם על הבנים.** שלוח הקן שהוזהר (דבריס כב) שלא ליקח שניהם: **בנקבות.** דכתיב (שם) והאם רובצת ולא האב רובץ: **לא עשה בה מזומן.** דתניא (לקמן קלט:) כי יקרא[1] פרט למזומן כלומר עוף שלו אינו חייב בשילוח: **תאמר באותו ואת בנו כו'.** והואיל וחמור הוא יהוג בשניהם: **אותו אחד ולא שנים.** באחד הוא נוהג ולא בשנים. ומעתה שחלק הכתוב וא"א לומר שינהוג בשניהם אלא או בזכרים או בנקבות: **וכיפי נדין.** מעתה אני רשאי ללמוד מדין הראשון באי זו יהוג דהשתא ליכא למיפרך תאמר באותו ואת בנו שעשה בו מזומן כשאינו מזומן לפיכך יהוג בזכרים ולא בנקבות דאמרא דמאי חומרא היא זו לומר כן מה לי זכרים ומה לי נקבות: **ואם נפשך לומר.** ולהשיב תשובה על דין זה יש לי טעם אחר הרי הוא אומר בנו משמע שנראה לו כבן: **שכרוך.** ודבוק תמיד לילך אחריו ודרך הולד להיות כרוך אחר האם: **מאי אם נפשך לומר.** מה היה לו להשיב על בנין אב הראשון:

ואזדא

ז) ג"ק עז:, ב) ב"מ לד: סנהדרין סו. פס: שבועות מ. [מנחות 5: לא.], ג) בכורות מה:, ד) שיך לע"ל, ה) [דבריס יד], ו) דבריס כב, ז) [וע"ע תוס' יומא מט: ד"ה שאני וכו' באריכות],

תורה אור השלם

1. וְשׁוֹר אוֹ שֶׂה אֹתוֹ וְאֶת בְּנוֹ לֹא תִשְׁחֲטוּ בְּיוֹם אֶחָד: ויקרא כב כח
2. כִּי אִישׁ אִישׁ אֲשֶׁר יְקַלֵּל אֶת אָבִיו וְאֶת אִמּוֹ מוֹת יוּמָת אָבִיו וְאִמּוֹ קִלֵּל דָּמָיו בּוֹ: ויקרא כ ט

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה זה בנה וכו' למאי הלכתא ולא קאמר כל"ל ותיבת לקדשים נמחק:

מוסף רש"י

אין לי אלא אביו ואמו. כאחד (סנהדרין סו.) שניהם יחד (שם פה:). אביב קלל אמו קלל. בתחלתו סמך קללה לאביו, בסופו סמך קללה לאמו (ב"מ צד: וכנ"ל סנהדרין שם ושם ושבועות כז.). משמע שניהם כאחד ומשמע אחד בפני עצמו. מתחלת המקרא משמע את אביו ואת (כ"ל אם אם) אמו, דאע"ג דוי"ו מוסיף על ענין ראשון משמע נמי אחד מהם (סנהדרין סו.). עד שיפרוט לך הכתוב יחדו. כלרך שהולרך לפרוט בכלאים, שכתוב לא תחרוש בשור ובחמור ופרט בו יחדו, אלא תאמר אסור לחרוש בשור לבדו ובחמור לבדו (שם, וכנ"ל ב"מ צה.) מדפרט לך ש"מ דאי לא היו יחדו הוה משמע שור לבדו וחמור לבדו, והא אביו דריש דרשינן נמי אם אביו אם אמו, וקיפא לאתויי לאחר מיתה (סנהדרין פה:). אותו ואת בנו נוהג בנקבות. שאסור לשחוט האם והבן אם הבת, ואינו נוהג בזכרים. ומותר לשחוט האב והבן אם האב והבת (ויקרא כב כח וכנ"ל בכורות מה:).